

दूरसञ्चार सेवाको रेडियो फ्रिक्वेन्सी (बाँडफाँड तथा मूल्य सम्बन्धी) नीति (पहिलो संशोधन), २०७३

१. नीति संशोधनको आवश्यकता:

दूरसञ्चार क्षेत्रलाई मुलुकको समग्र आर्थिक विकासमा महत्वपूर्ण सहयोगीको रूपमा स्थापित गर्ने गरी सीमित राष्ट्रिय सम्पदाको रूपमा रहेको रेडियो फ्रिक्वेन्सी वितरण प्रक्रियालाई अनुमतिपत्र प्रदान गर्ने प्रक्रियासँग अन्तरसम्बन्धित गरी कुशल, प्रभावकारी र पारदर्शी फ्रिक्वेन्सी वितरण तथा मूल्य निर्धारण प्रक्रिया स्थापित गर्ने उद्देश्यले २०६९।७।१९ मा दूरसञ्चार सेवाको रेडियो फ्रिक्वेन्सी (बाँडफाँड तथा मूल्य) सम्बन्धी नीति, २०६९ (यस पछि मूल नीति भनिएको) जारी भएको हो । यो नीतिले पहिलो पटक दूरसञ्चार सेवामा उपलब्ध फ्रिक्वेन्सी, तिनको प्रयोग, वितरण गर्ने आधार, सेवा प्रदायकलाई दिइने अधिकतम र न्युनतम फ्रिक्वेन्सी, व्याण्ड अनुसार मूल्यलाई पारदर्शी रूपमा सार्वजनिक गर्दै फ्रिक्वेन्सी वितरणलाई अनुमतिपत्रसँग आबद्ध गरेको हो । सो बमोजिम यस नीतिले सबै सेवा प्रदायकलाई समान शर्तको अनुमतिपत्र अन्तर्गत ल्याउन २०६९।२।१ मा खुल्ला गरिएको आधारभूत टेलिफोन सेवाको कार्यान्वयन गर्ने गरी विभिन्न व्यवस्थाहरू गरेको छ । साथै, यसले प्रविधि तटस्थता र फ्रिक्वेन्सीको बढाबढको माध्यमबाट बिक्री गर्ने अवधारणाहरू पनि अघि सारेको छ ।

यो नीतिले ग्रामीण वा क्षेत्र विशेष तोकी जारी भएका अनुमतिपत्रहरूलाई आधारभूत टेलिफोन सेवाको अनुमतिपत्रमा रूपान्तरण हुने मान्यताका आधारमा 3G र 4G को फ्रिक्वेन्सी बढाबढ गर्ने नीति अघि सारेको भए तापनि यस अनुरूप कार्य हुन बाँकी रहेको छ । तथापी यस बीचमा प्रविधिमा व्यापक परिवर्तन भएको छ । प्रविधिको परिवर्तनले 2G सेवा सञ्चालन हुने 900 MHz व्याण्ड अहिले 3G सेवाका लागि र हिजो कम उपयोगी हुने ठानिएको 1800 MHz व्याण्ड 4G सेवाको लागि सबैभन्दा उपयुक्त र किफायती फ्रिक्वेन्सी व्याण्ड भएका छन् । २०६९ सालमा नीति जारी हुँदा 3G सेवाको लागि 2100 MHz व्याण्ड र 4G सेवाको लागि 700 MHz, BWA 2300 MHz र 2600 MHz व्याण्ड फ्रिक्वेन्सी पहिचान गरी ती फ्रिक्वेन्सीको बढाबढ गर्ने गरी व्यवस्था गरिएको थियो । तर ती सेवामा अहिले क्रमशः 900 MHz र 1800 MHz व्याण्ड बढी उपयोगी भएका छन् । यी दुबै व्याण्डका फ्रिक्वेन्सी प्रायः सबै सेवा प्रदायकहरूलाई वितरण गरिसकिएकोले बढाबढ हुन सक्ने अवस्था छैन । उपर्युक्त बमोजिम

900 MHz, 1800 MHz र 2300 MHz व्याण्डको महत्व र उपयोगिता परिवर्तन भएकोले त्यसको मुल्य पनि पुनरावलोकन गर्न आवश्यक भएको छ । साथै यो नीतिबाट समयसिमा तोकिएको निर्दिष्ट गरिएका कार्यहरु उपरोक्त समयसिमा पूर्ण रूपमा सम्पन्न हुन नसकेकोले सो को पुनरावलोकन गर्नुपर्ने देखिएको छ । त्यसैगरी 700 MHz, 2600 MHz, 3300 MHz व्याण्डका फ्रिक्वेन्सीको रेन्ज, न्यूनतम र अधिकतम व्याण्डविथ तोकन समेत आवश्यक भएको छ ।

उपरोक्त पृष्ठभूमिमा दूरसञ्चार सेवाको रेडियो फ्रिक्वेन्सी (बाँडफाँड तथा मूल्य सम्बन्धी) नीति, २०६९ मा संशोधन आवश्यक देखिएको छ ।

२. नीति संशोधनको उद्देश्य:

दूरसञ्चारका आम उपभोक्तालाई नवीनतम प्रविधिहरुको प्रयोग गरी भरपर्दो तथा गुणस्तरीय दूरसञ्चार सेवाहरु उपलब्ध गराउन देहायका उद्देश्यले विद्यमान नीतिमा संशोधन गरिएको छ:-

- क) समान सेवा उपलब्ध गराउने सेवा प्रदायकलाई समान शर्त अन्तर्गत (Level Playing Field) ल्याउने ।
- ख) दूरसञ्चार सेवाका नवीनतम प्रविधिहरु आम उपभोक्ता समक्ष सहज र प्रतिस्पर्धात्मक रूपमा पुर्याउन प्रविधि तटस्थ नीति अपनाउने ।
- ग) रेडियो फ्रिक्वेन्सीको प्रयोग र यसको आर्थिक महत्वको दृष्टिले मूल्य परिमार्जन गर्ने ।
- घ) दूरसञ्चार सेवामा रहेको रेडियो फ्रिक्वेन्सीको अधिकतम प्रयोग गर्ने ।
- ङ) प्रतिस्पर्धात्मक वा बढाबढको माध्यमबाट वितरण हुन सक्ने फ्रिक्वेन्सी तत्काल प्रतिस्पर्धात्मक र बढाबढको माध्यमबाट वितरण गर्ने ।
- च) पहिचान भईसकेका तथा नयाँ फ्रिक्वेन्सी व्याण्डहरु समेत पहिचान गरी फ्रिक्वेन्सी रेन्ज, सेवा प्रदायकलाई उपलब्ध गराईने न्यूनतम व्याण्डविथ र अधिकतम व्याण्डविथ निर्धारण गर्ने ।
- छ) प्रविधि तटस्थता लगायतका अन्य विषयहरु कार्यान्वयन गर्न समयसिमा पुनरावलोकन गर्ने ।

३. नीति संशोधन गर्दा अवलम्बन गरिएका आधारहरु:

- क) कुनैपनि फ्रिक्वेन्सी व्याण्ड (जस्तै 1800 MHz, 2300 MHz व्याण्ड) नयाँ पुस्ताको प्रविधि (जस्तै 4G -LTE) प्रयोगका लागि पुरानो पुस्ताको प्रविधि (जस्तै 2G, 3G) प्रयोग गर्ने व्याण्ड (जस्तै 900 MHz, 2100 MHz व्याण्ड) समेत प्रयोग गर्न सकिने देखिन्छ । नेपाल जस्तो देशमा अझै पनि कम्तिमा पनि अर्को केही वर्षसम्म पुरानो पुस्ताको सेवा (Voice Service) नै प्रमुख सेवाको रूपमा रहने र सोही बमोजिम त्यही सेवाबाट बढी राजश्व प्राप्त हुने देखिन्छ । यद्यपी Data सेवाको प्रयोग र त्यसबाट प्राप्त हुने राजश्व क्रमिक रूपले बढ्दै जाने देखिएकोले मोबाइल ब्रोडव्याण्ड सेवाको विस्तार र प्रयोगलाई प्राथमिकता दिनुपर्ने देखिन्छ ।
- ख) सिग्नल प्रोपागेसनको (Signal Propagation) आधारमा 1 GHz भन्दा तल्लो व्याण्डका फ्रिक्वेन्सीहरु अत्याधिक मूल्यका हुन्छन् । तसर्थ नेपालको लागि 900 MHz व्याण्ड मोबाइल इकोसिस्टमको विकास समेतका आधारमा अझै पनि सबैभन्दा मूल्यवान व्याण्ड रहन गएको छ ।
- ग) एउटै प्रविधिका लागि सामान्यतः तल्लो फ्रिक्वेन्सी व्याण्ड भन्दा उपल्लो फ्रिक्वेन्सी व्याण्डमा उपकरण तथा दूरसञ्चार पूर्वाधारको विकास गर्न धेरै लगानी गर्नुपर्ने हुन्छ । फ्रिक्वेन्सीको दस्तूर निर्धारणको सन्दर्भमा यो पक्ष महत्वपूर्ण हुन्छ । तर एउटै व्याण्डमा तल्लो र माथिल्लो पुस्ताको प्रविधि प्रयोग भएको अवस्थामा भने माथिल्लो पुस्ताको प्रविधिमा हुने Spectral Efficiency का कारण लगानी बढी भए तापनि सेवाको मूल्य कम हुन सक्छ ।
- घ) प्राविधिक तथा अनुमतिपत्रको शर्त बन्देजका कारण सबै सेवाप्रदायकहरु एकै समयमा प्रविधि तटस्थताको सुविधा प्रयोग गर्न सक्ने अवस्थामा नरहने भएकाले सेवा प्रदायकहरुबीच समान अवस्था (Level Playing Field) कायम नहुँदासम्म एउटै फ्रिक्वेन्सी व्याण्ड विशेष गरी 900 MHz वा 1800 MHz व्याण्डमा प्रविधि तटस्थताको अनुमति पाएकालाई एकप्रकारको र नपाएकालाई अर्को प्रकारको गरी दुई प्रकारको दस्तूर लागू गर्नुपर्ने हुन्छ ।
- ङ) प्रविधिमा आउने परिवर्तन र त्यसले तय गर्ने सेवाको प्रकृतिको कारण फ्रिक्वेन्सीको महत्व परिवर्तन हुने भएकोले प्रत्येक ३/३ वर्षमा सबै व्याण्डका फ्रिक्वेन्सीको मुल्य तथा प्रयोगको पुनरावलोकन गर्नुपर्ने अवस्था छ ।

४. नीति संशोधनबाट हुने फाइदाहरु:

- क) उपलब्ध फ्रिक्वेन्सी व्याण्डमा नयाँ नयाँ प्रविधिको प्रयोग गर्न सकिने भएकोले सिमित मात्रामा रहेको फ्रिक्वेन्सीको कुशल तथा प्रभावकारी प्रयोग हुनेछ ।
- ख) दूरसञ्चारका सेवाग्राहीलाई नवीनतम प्रविधि तथा सेवाहरु उपलब्ध हुनेछन् ।
- ग) नीति संशोधन गर्दा विद्यमान फ्रिक्वेन्सी दस्तूरहरु समेत पुनरावलोकन गरिएको तथा हाल प्रयोगमा नआएका फ्रिक्वेन्सी व्याण्डहरु बढाबढबाट वितरण गर्ने गरी व्यवस्था मिलाउनुका साथै हाल प्रयोगमा आइरहेका व्याण्डहरुमा भएको अतिरिक्त फ्रिक्वेन्सी समेत पुर्नवितरण गर्ने व्यवस्था मिलाइएकाले नेपाल सरकारलाई प्राप्त हुने राजश्वमा उल्लेख्य बृद्धि हुनेछ ।

५. विद्यमान नीतिमा थप तथा संशोधन:

क) प्रविधि तटस्थता सम्बन्धी व्यवस्था:

१. दूरसञ्चार सेवाका लागि पहिचान गरिएका सबै फ्रिक्वेन्सी व्याण्डहरुमा प्रविधि तटस्थताको नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
२. समान अवस्थामा रहेका सेवा प्रदायकलाई समान व्यवहार गरिनेछ । समान अनुमतिपत्र दस्तूर र अनुमतिपत्र नवीकरण दस्तूर बुझाउन मञ्जुर गरी अनुमतिपत्र लिएका सेवा प्रदायकले मात्र प्रविधि तटस्थताको अनुमति पाउनेछन् । सो बमोजिम GSM मोबाइल सेवाको अनुमतिपत्र लिएका वा आधारभूत टेलिफोन सेवाको अनुमतिपत्र लिएका सेवा प्रदायकलाई मात्र प्रविधि तटस्थताको अनुमति प्रदान गरिनेछ ।
३. प्रविधि तटस्थता सम्बन्धी निर्णय बमोजिम सेवा प्रदायकहरुलाई प्रविधि तटस्थताको अनुमति प्रदान गरेपछि प्राधिकरणले सेवा विस्तार सम्बन्धी कार्ययोजना माग गरी निश्चित अवधि र शर्त तोकी तयारीका लागि समय प्रदान गरिनेछ । 4G सेवा तथा 900 MHz ब्याण्डमा 3G सेवा संचालन गर्न सेवा प्रदायकहरुले कार्ययोजना बमोजिम प्राविधिक तयारी पूरा गरेपछि प्राधिकरणको स्वीकृतिमा सेवा प्रारम्भ गर्न पाउने छन् ।

ख) फ्रिक्वेन्सी रिफार्मिङ तथा पुनर्वितरण: सम्बन्धी व्यवस्था:

१. प्रविधि तटस्थताको नीति अपनाउँदा समान अवस्थाका सेवा प्रदायकलाई समान फ्रिक्वेन्सी उपलब्ध गराउने गरी उपलब्ध फ्रिक्वेन्सी र नयाँ प्रविधि प्रयोगका लागि चाहिने न्यूनतम फ्रिक्वेन्सीलाई आधार मानी फ्रिक्वेन्सी रिफार्मिङ तथा पुनर्वितरण गरिनेछ ।
२. प्राविधिक तथा वित्तीय रूपमा प्रविधि तटस्थता कार्यान्वयन गर्न उपलब्धता समेतलाई विचार गरी विद्यमान नीतिमा व्यवस्था गरिएको न्यूनतम तथा अधिकतम फ्रिक्वेन्सीको सिमा कायम गरिनेछ ।
३. यो नीति लागू भए पश्चात प्राधिकरणले यस नीति बमोजिम फ्रिक्वेन्सी रिफार्मिङ तथा पुनर्वितरणको काम नियमित रूपले कार्यान्वयन गर्नेछ ।
४. फ्रिक्वेन्सी पुनर्वितरणलाई पारदर्शी, वस्तुनिष्ठ, व्यवसायिक र प्रभावकारी बनाउन प्राधिकरणले यस सम्बन्धी अलग कार्यविधि बनाई फ्रिक्वेन्सी नीति निर्धारण समितिको स्वीकृति बमोजिम कार्यान्वयन गर्नेछ ।
५. प्रविधि तटस्थता अन्तर्गत विभिन्न व्याण्डमा फ्रिक्वेन्सी उपलब्ध गराउँदा प्रविधि तटस्थता कार्यान्वयन गर्न प्राविधिक दृष्टिले उपयुक्त हुने फ्रिक्वेन्सी तत्काल उपलब्धताको आधारमा यस नीतिमा तोकिएको अधिकतम सीमाको अधीनमा रही उपलब्ध गराइनेछ ।
६. कुनै सेवा प्रदायकले आधारभूत टेलिफोन सेवाको अनुमतिपत्र नलिएमा यस नीति बमोजिम थप फ्रिक्वेन्सी प्राप्त गर्न वा प्रविधि तटस्थताको अनुमति पाउन वा अरु कुनै प्रकारको नयाँ प्रविधिको सेवाको अनुमति पाउने छैन ।

ग) प्रविधि तटस्थता अन्तर्गत उपलब्ध हुने फ्रिक्वेन्सी व्याण्ड फ्रिक्वेन्सी रेन्ज, जम्मा व्याण्डविथ, सेवा प्रदायकलाई उपलब्ध गराईने न्यूनतम तथा अधिकतम व्याण्डविथ सम्बन्धी व्यवस्था:

यस नीति बमोजिम प्रविधि तटस्थताको अनुमति पाएका सेवा प्रदायकलाई उपलब्ध गराइने फ्रिक्वेन्सीको सीमा देहाय बमोजिम हुनेछ:

S.N.	Frequency Band	Frequency Range	Available System Bandwidth	Minimum bandwidth	Maximum Bandwidth
1.	700 MHz	703-748 MHz paired with 758-803	2x45 MHz	2x5 MHz	2x15 MHz
2.	800 MHz	824-834 MHz paired with 869-879 MHz	2x10 MHz	2x2.5 MHz	2x6 MHz
3.	900 MHz	880-915 MHz paired with 925-960 MHz	2x35 MHz	2x4.4 MHz	2x9.6 MHz
4.	1800 MHz	1710-1785 MHz paired with 1805-1880 MHz	2x75 MHz	2x9 MHz	2x20 MHz
5.	2100 MHz	1920-1980 MHz paired with 2110-2170 MHz	2x60 MHz	2x10 MHz	2x15 MHz
6.	2300 MHz	2300-2400 MHz	100 MHz	5 MHz	30 MHz
7.	2600 MHz	2500 - 2570 paired with 2620 -2690 MHz 2570-2620 MHz	2x70 MHz (FDD) 45 MHz (TDD)	5 MHz 5 MHz	2x25 MHz 15 MHz (TDD)
8.	3300 MHz	3300-3400 MHz	100 MHz	10 MHz	30 MHz
9.	3400 MHz	3400-3600 MHz	200 MHz	10 MHz	40 MHz
10.	3600 MHz	3600-3800 MHz	200 MHz	10 MHz	40 MHz

घ) ईन्टरफेरन्स (Interference) गर्न नपाईने:

१. कुनै पनि सेवा प्रदायकले आफुलाई प्राप्त फ्रिक्वेन्सी व्याण्डभन्दा बाहिर संकेत प्रवाह हुने गरी सेवा सञ्चालन गर्न पाईने छैन ।
२. दफा (१) संग प्रतिकूल हुने गरी कुनै पनि सेवा प्रदायकले संकेत प्रवाह गरेर अन्य कुनै सेवा प्रदायकले सञ्चालन गरेको सेवामा ईन्टरफेरन्स हुन गएमा प्राधिकरणले तत्काल छानविन गरी ईन्टरफेरन्स हुने गरी संकेत प्रवाह गर्ने सेवा प्रदायकलाई त्यस्तो संकेत रोक्न आदेश दिनेछ । प्राधिकरणको आदेश पालन गर्नु प्रत्येक सेवा प्रदायकको कर्तव्य हुनेछ ।
३. पटक पटक अन्य सेवा प्रदायकको सेवा सञ्चालनमा अवरोध पुर्याई सेवाको गुणस्तर विगार्ने गरी ईन्टरफेरन्स गराउने सेवा प्रदायकलाई प्राधिकरणले नियमानुसार जरिवाना गर्न वा प्रदान गरिएको फ्रिक्वेन्सी फिर्ता लिन वा दुवै कारवाही गर्न सक्नेछ ।

ड) **Merger and Acquisition तथा अधिकतम फ्रिक्वेन्सी व्याण्डविथ (Maximum Bandwidth) सम्बन्धी व्यवस्था:**

१. नेपालको दूरसञ्चार बजारको प्रतिस्पर्धी क्षमता तथा अन्य मुलुकको अनुभव समेत लाई मध्यनजर गर्दा समान शर्तका सेवा प्रदायकहरूको संख्या धेरै हुन उपयुक्त देखिदैन । बजार अनुकुल उपयुक्त आकारमा ल्याउन Merger and Acquisition सम्बन्धी छुट्टै कानूनी व्यवस्था गरिनेछ ।
२. Merger and Acquisition पश्चात सेवा प्रदायकसंग रहनसक्ने अधिकतम फ्रिक्वेन्सी व्याण्डविथ (Maximum Bandwidth) को हकमा Merger and Acquisition सम्बन्धी कानूनी व्यवस्था भए पश्चात निर्धारण गरिनेछ ।

च) **प्रविधि तटस्थता अन्तर्गत फ्रिक्वेन्सी दस्तूर निर्धारण:**

मूल नीति जारी गर्दा 3G को आधार मूल्य निर्धारण गर्दा 2100 MHz व्याण्डलाई माथिल्लो प्रविधि चल्ने व्याण्डका आधारमा प्रति मेगाहर्ज (Unpaired) रु. १ करोड २० लाख (2x10 मेगाहर्ज (MHz) लाई रु. २४ करोड) कायम गरिएको थियो । यसैलाई आधार मानी निम्न व्याण्डमा निम्न बमोजिम फ्रिक्वेन्सी दस्तूर कायम गरिएको छ:-

१. 900 MHz व्याण्डलाई हालको लागि 2G र 3G दुवैका लागि सर्वोत्तम व्याण्ड मानेर 2100 MHz व्याण्डको आधार दस्तूरलाई दुई गुणा गरी प्रति मेगाहर्ज (Unpaired) का लागि रु. २.४ करोड प्रति वर्ष कायम गरिएको छ ।
२. 1800 MHz व्याण्डलाई हालको लागि 2G को निरन्तरता र 4G का लागि सर्वोत्तम व्याण्ड मानेर 2100 MHz व्याण्डको आधार दस्तूर भन्दा बढी तर 900 MHz व्याण्डको दस्तूर भन्दा कम, दुवै व्याण्डको दस्तूरको औसत दस्तूर गरी प्रति मेगाहर्ज (Unpaired) का लागि रु १.८ करोड प्रति वर्ष कायम गरिएको छ ।
३. 2100 MHz व्याण्डको प्रयोग मूल रूपमा 3G सेवाको लागि हुने र सो मूल्य तोक्दा 3G सेवाको लागि तोकिएको हुँदा यथावत राखिएको अर्थात प्रति

मेगाहर्ज (Unpaired) का लागि रु. १.२ करोड प्रति वर्ष कायम गरिएको छ।

छ) 700 MHz र 2600 MHz व्याण्डको फ्रिक्वेन्सी बढाबढ सम्बन्धी व्यवस्था:

१. प्राधिकरणले यो नीति प्रारम्भ भएको ३ (तीन) महिनाभित्र 700 MHz र 2600 MHz व्याण्डको न्युनतम दस्तूर (Base Price) तोक्नेछ ।
२. प्रविधि तटस्थता सम्बन्धी व्यवस्था कार्यान्वयन भई 1800 MHz वा 2300 MHz व्याण्डमा 4G सेवा सञ्चालन गरिरहेका सेवा प्रदायकहरूको संख्या र 1800 MHz को तुलनामा पूर्वाधारमा हुने लगानी र प्राप्त हुने लाभको तुलना गरी न्युनतम दस्तूर तोक्नु पर्नेछ ।
३. 700 MHz व्याण्डमा उपलब्ध 2x45 MHz (FDD) मा 2x15 MHz को ३ वटा प्याकेज र 2600 MHz व्याण्डमा उपलब्ध 2x70 MHz (FDD) मा 2x25 MHz (FDD) का २ वटा र 2x20 MHz (FDD) को १ वटा साथै सोही व्याण्डमा गार्डब्याण्ड (Guardband) 5 MHz छुट्याई बाँकी रहने 45 MHz (TDD) मा 1x15 MHz (TDD) का तीनवटा गरी जम्मा ९ वटा प्याकेजमा फ्रिक्वेन्सी छुट्याइनेछ ।
४. यस खण्ड बमोजिम बढाबढका लागि छुट्याइएका प्याकेज मध्ये 700 MHz र 2600 MHz व्याण्डको एक एकवटा प्याकेज बढाबढबाट तय भएको मुल्य बुझाउने गरी बढाबढ सम्पन्न भएपछि बिना बढाबढ नेपाल दूरसञ्चार कम्पनी लिमिटेडलाई उपलब्ध गराइनेछ ।
५. बढाबढको लागि प्याकेज बनाउँदा 700 MHz र 2600 MHz व्याण्डको एक एकवटा प्याकेज तत्काल मोबाइल सेवा वा आधारभूत टेलिफोन सेवाको अनुमतिपत्र लिएका सेवा प्रदायकले मात्र भाग लिन पाउने गरी एउटा प्याकेज छुट्याइनेछ ।
६. माथि उपखण्ड (४) र (५) बमोजिम नेपाल दूरसञ्चार कम्पनी लिमिटेडलाई उपलब्ध गराई भैरहेका सेवा प्रदायकका बीचमा बढाबढका लागि प्याकेज छुट्याइसकेपछि 700 MHz र 2600 MHz व्याण्डको एक एकवटा प्याकेज हाल आधारभूत टेलिफोन सेवा वा मोबाइल सेवाको अनुमतिपत्र लिएका सेवा

प्रदायक, उपखण्ड (७) बमोजिमका अन्य सेवा प्रदायक र कुनै पनि अनुमतिपत्र नलिएको वाञ्छनीय आर्थिक तथा प्राविधिक क्षमता र अनुभव भएका व्यक्तिले समेत भाग लिन पाउने गरी बढाबढ गरिनेछ ।

७. यस खण्ड बमोजिम बढाबढ गर्दा अन्य कुराका अतिरिक्त सो बढाबढ गर्दाका अवस्थासम्म मोबाइल सेवा वा आधारभूत टेलिफोन सेवाको अनुमतिपत्र नलिएका सेवा प्रदायकले आधारभूत टेलिफोन सेवाको अनुमतिपत्रको लागि तोकिएको अनुमतिपत्र दस्तूर, अनुमतिपत्र नवीकरण दस्तूर र रोयल्टी बुझाइ अनुमतिपत्र लिने शर्तमा त्यस्तो सेवा प्रदायकलाई समेत बढाबढमा भाग लिन पाउने व्यवस्था गरिनेछ ।
८. बढाबढका लागि छुट्याइएका प्याकेजको वितरण तथा बढाबढ सम्बन्धी अन्य व्यवस्था प्राधिकरणले कार्यविधि बनाई निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

ज) TVWS (TV White Space) सम्बन्धी व्यवस्था:

१. TVWS प्रविधिलाई ग्रामीण क्षेत्रलाई प्राथमिकता दिने गरी देशभर भरपर्दो तथा सर्वसुलभ ब्रोडव्याण्ड इण्टरनेट सेवा विस्तार गर्न अन्तर्राष्ट्रिय प्रचलन समेतको आधारमा आवश्यक फ्रिक्वेन्सीको व्यवस्था गरिनेछ ।
२. यो नीति लागू भएको छ महिनाभित्रमा TVWS प्रविधिको लागि आवश्यक फ्रिक्वेन्सी व्याण्ड, सेवाको लागि आवश्यक न्यूनतम व्याण्डविथ, अधिकतम व्याण्डविथ, वितरण प्रकृया र दस्तूर सम्बन्धमा प्राधिकरणले कार्यविधि बनाई समितिबाट स्वीकृत गराई लागू गर्नेछ ।

झ) रेडियो फ्रिक्वेन्सीमा आधारित मोबाइल ब्रोडव्याण्ड सेवाको अनुमतिपत्र खुल्ला गर्ने:

१. खण्ड (छ) बमोजिम 700 MHz र 2600 MHz व्याण्डको फ्रिक्वेन्सी बढाबढ गर्दा त्यसलाई बढी प्रतिस्पर्धी बनाउन हाल Voice सेवाको अनुमतिपत्र नलिएका वाञ्छनीय आर्थिक तथा प्राविधिक क्षमता र अनुभव भएका व्यक्तिले पनि भाग लिन पाउने व्यवस्था गरिनेछ ।

२. बढाबढको प्रकृया शुरु गर्नु पूर्व दूरसञ्चार ऐन, २०५३ को दफा २३ को उपदफा (२) बमोजिम मोबाइल ब्रोडव्याण्ड सेवाको अनुमतिपत्र खुल्ला गरिनेछ ।
३. मोबाइल ब्रोडव्याण्ड सेवाको अनुमतिपत्रलाई एकीकृत अनुमतिपत्र मानिनेछ र सो सेवा प्रदायकले अनुमतिपत्र प्राप्त गर्दाका बखतसम्म अनुमतिपत्र दिइएका सबै दूरसञ्चार सेवा सञ्चालन गर्न सक्नेछ ।
४. 700 MHz र 2600 MHz व्याण्डको फ्रिक्वेन्सी बढाबढ गर्दा तत्काल Voice सेवाको अनुमतिपत्र पाएको सेवा प्रदायकले बढाबढमा सबैभन्दा धेरै बोलकबोल गरेमा त्यस्तो सेवा प्रदायकले आफ्नो अनुमतिपत्रलाई एकीकृत अनुमतिपत्रमा परिवर्तन गर्न सक्नेछ ।
५. बढाबढमा हाल Voice सेवा सञ्चालन नगरेको व्यक्तिले सबैभन्दा बढी बोलकबोल गरेमा त्यस्तो व्यक्तिलाई माथि उपखण्ड (२) बमोजिमको अनुमतिपत्र दिइनेछ ।
६. मोबाइल ब्रोडव्याण्ड सेवाको अनुमतिपत्र दस्तूर, अनुमतिपत्र नवीकरण दस्तूर र सो को भुक्तानी प्रक्रिया, अनुमतिपत्रको अवधि र रोयल्टी आधारभूत टेलिफोन सेवा सरह हुनेछ ।

अ) अनुमतिपत्र र फ्रिक्वेन्सी वितरणलाई अलग गर्ने:

१. यो नीति लागू भएपछि बढाबढबाट वितरण भएको फ्रिक्वेन्सी र अनुमतिपत्रलाई अलग गर्ने नीति अपनाइनेछ ।
२. हाल Voice सेवा प्रदान गरिरहेका सेवा प्रदायकहरूको हकमा अनुमतिपत्रको २५ वर्षे अवधि समाप्त भए पछि त्यस्ता सेवा प्रदायकले प्राप्त गरेको फ्रिक्वेन्सी र अनुमतिपत्रलाई अलग गरिनेछ र त्यस्तो अनुमतिपत्र र फ्रिक्वेन्सी पुनः सञ्चालनका सम्बन्धमा अलग अलग व्यवस्था गरिनेछ ।

ट) फ्रिक्वेन्सी दस्तूर भुक्तानी प्रक्रिया:

१. कुनै व्याण्डमा प्रविधि तटस्थताको अनुमति पाउने सेवा प्रदायकले यस नीति बमोजिमको दस्तूर सो आर्थिक वर्षको लागि अनुमति पाएको ३ (तीन)

महिनाभित्र अग्रीम रूपमा भुक्तान गर्नुपर्नेछ । अन्य आर्थिक वर्षहरूको हकमा आर्थिक वर्ष शुरु भएको ३ (तीन) महिना भित्र अग्रीम रूपमा भुक्तान गर्नुपर्नेछ ।

२. कुनै पनि सेवा प्रदायकले कुनै व्याण्डमा प्रविधि तटस्थता प्राप्त गरेपछि साबिक बमोजिमको दरको दस्तूरको सट्टा यस नीति बमोजिमको प्रविधि तटस्थताका लागि तोकिएको दस्तूर लिइनेछ ।
३. कुनै एउटा सेवा प्रदायकलाई फरक फरक व्याण्डमा फ्रिक्वेन्सी उपलब्ध गराइएको भए फ्रिक्वेन्सी दस्तूर गणना गर्दा प्रत्येक व्याण्डको लागि अलग अलग गणना गरी जम्मा दस्तूर तय गरिनेछ ।
४. प्रविधि तटस्थता सम्बन्धी अनुमति जुनसुकै समयमा पनि प्रदान गर्न सकिने भएकोले उक्त आर्थिक वर्षका लागि निजले तिर्नुपर्ने फ्रिक्वेन्सी दस्तूर मासिक रूपमा दामासाहीले तोकिएको असुल उपर गरिनेछ । त्यसरी तोकदा एउटा आर्थिक वर्षमा दुई किसिमको दर लागू हुने भएमा प्रविधि तटस्थताको अनुमति लिएको महिनादेखि सो बमोजिमको र सो भन्दा पहिलेको लागि साबिक बमोजिमको दस्तूर लिइनेछ ।
५. यस खण्डमा तोकिएको अवधिभित्र दस्तूर भुक्तान नगरेमा भुक्तान गर्न बाँकी दस्तूरको प्रत्येक महिना दुई प्रतिशतका दरले थप दस्तूर समेत लाग्नेछ ।
६. थप दस्तूर लाग्न शुरु भएको छ महिनासम्ममा पनि फ्रिक्वेन्सी दस्तूर भुक्तान नगरेमा त्यस्तो सेवा प्रदायकलाई दिइएको फ्रिक्वेन्सी अनुमति खारेज गरी सो फ्रिक्वेन्सी फिर्ता लिन सकिनेछ । कुनै कारणवश ६ महिना पछि फ्रिक्वेन्सी फिर्ता नभएमा निजले तिर्नुपर्ने जरिवानालाई छ महिनापछि पनि निरन्तरता दिइनेछ ।
७. अनुमतिपत्र वा फ्रिक्वेन्सी अनुमति खारेज भएका तर फ्रिक्वेन्सी दस्तूर भुक्तान गर्न बाँकी भएका सेवा प्रदायकहरूबाट बुझाउन बाँकी रहेको फ्रिक्वेन्सी दस्तूर सरकारी बाँकी सरह असुल उपर गरिनेछ ।

ठ) आधारभूत टेलिफोन सेवाको नवीकरण दस्तूर सम्बन्धमा:

१. आधारभूत टेलिफोन सेवाको अनुमतिपत्रको निमित्त निवेदन दिने व्यक्तिले नवीकरण दस्तूर वापतको रकम देहाय बमोजिम भुक्तान गर्नुपर्ने शर्त स्वीकार गरेको अवस्थामा मात्र अनुमतिपत्र प्रदान गरिने छ । यो व्यवस्था अनुमतिपत्रको अनिवार्य शर्तको रूपमा राखिएको छ:

(क) अनुमतिपत्र प्राप्त गरेको दश वर्षको निमित्त सेवा प्रदायकले अनुमतिपत्र प्राप्त गरेको वर्षदेखि नै प्रत्येक वर्ष देहाय बमोजिमको रकम भुक्तानी गर्नु पर्नेछ ।

वर्ष	रकम
पहिलो वर्ष	पाँच करोड
दोस्रो वर्ष	पाँच करोड
तेस्रो वर्ष	दश करोड
चौथो वर्ष	बीस करोड
पाँचौ वर्ष	पैंतीस करोड
छैठौँ वर्ष	पचास करोड
सातौँ वर्ष	एक अर्ब
आठौँ वर्ष	एक अर्ब पच्चीस करोड
नवौँ वर्ष	एक अर्ब पचास करोड

(ख) अनुमतिपत्र प्राप्त गरेको दशौँ वर्षमा नवीकरण गर्दा नवीकरण दस्तूर वापतको कूल रु. २०,९३,२७,५०,०००।०० मध्ये माथिको उपदफा (क) बमोजिम भुक्तान गरेको रकम कटाई बाँकी रहेको रकम भुक्तान गरेपछि मात्र अनुमतिपत्र नवीकरण हुनेछ ।

२. मोवाइल वा आधारभूत टेलिफोन सेवाको अनुमतिपत्र नवीकरण दस्तूर बुझाउने सम्बन्धमा नेपाल सरकार र प्राधिकरणले कुनै विशेष व्यवस्था गरेमा सोही बमोजिम हुनेछ ।

६. नीति बमोजिम हुने:

यस नीतिमा लेखिएको विषयमा यस नीति बमोजिम हुनेछ । यस नीतिमा लेखिएदेखि बाहेकका अन्य विषयमा मूल नीति तथा रेडियो फ्रिक्वेन्सी नीति निर्धारण समितिले समय समयमा गरेको निर्णय बमोजिम हुनेछ ।